

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 [LI2025/01620], svar senast 2025-12-23

Övergripande

Länsstyrelsen Jämtlands län står bakom det av Länsstyrelserna gemensamt framtagna underlaget avseende delen som berör CAP (nedan) och vill i tillägg särskilt lyfta fram delar som är specifika för Jämtlands län. Då Länsstyrelsen Jämtlands län också är förvaltande myndighet för Interreg Sverige-Norge programmet lyfter vi också inspel kopplade till detta samt synpunkter angående HFVP.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Jämtlands län ser positivt på modellen med en enda fond med till delar öronmärkta medel, vad gäller samordning och synergier mellan olika politik- och åtgärdsområden både avseende genomförande av åtgärder och att samordna administration.

Den jordbrukspolitik som genomförts under nuvarande och tidigare programperioder har bidragit till en tydlig storleksrationalisering i lantbruket och mindre och mellanstora gårdar har fått svårare att överleva. Jämtlands län är präglad av låg befolkningstäthet och gleshet mellan gårdar. Platsbundna förutsättningar och gårdarnas arrondering medger inte samma strukturrationaliseringsvinster som i andra delar av Sverige. Länsstyrelsen vill därför särskilt framhålla vikten av att kommande genomförande behöver stödja såväl mindre som mellanstora och större jordbruk och det behöver finnas förutsättningar för lönsamt lantbruk av olika storlek i hela Sverige. En blandning av större och mindre gårdar innebär ökad robusthet i livsmedelsproduktionen och bidrar därmed till bättre livsmedelsberedskap.

För att kunna stimulera ökad produktion och robusthet i livsmedelsproduktionen i alla delar av landet behöver stöden anpassas efter de regionala utmaningar som finns för lantbruken. Det kan exempelvis innebära olika stödnivåer eller andra anpassningar utifrån regionala förutsättningar och behov. Inriktningen om förenklingar av stödets utformning och villkor för stödsökande bör också ges stor vikt.

Artikel 36.3

Införandet av förenklade kostnadsalternativ, FKA, för investeringar under 100 000 EUR inom CAP och 400 000 EUR för andra åtgärder inom NRP har potential att bli en betydande förenkling, såväl för stödsökande som handläggande myndigheter.

Utformningen av FKA kommer att behöva balanseras mellan enkelhet och behoven i investeringarna, som kan variera. Det behöver vara möjligt att anpassa FKA till förutsättningar för olika grupper, exempelvis unga och kvinnor, men också för att göra anpassningar till regionala skillnader i landet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län vill särskilt framhålla vikten av att bedöma konsekvenserna för perifera lantbruk i glesbygd, som ofta har höga byggkostnader och är i störst behov av stöd, men kanske inte kommer att kunna satsa med enbart FKA på de mindre stöden.

Det behöver finnas möjligheter att under pågående programperiod justera FKA så att det följer kostnadsutvecklingen. Om det inte blir möjligt kan det riskera att sätta FKA inte speglar de verkliga kostnaderna för företagen över tid. Det kan i förlängningen bli en hämmande faktor för nödvändiga investeringar.

Länsstyrelsen vill även framhålla att förslaget om startpaket är lovande liksom förslaget om att finansiera avbyttjänst. Särskilt för jordbruk i glesbygd, såsom i Jämtlands län, bedöms ett obligatoriskt stöd till avbyttarservice vara ett bra sätt att stimulera till bibehållen eller ökad produktion och ökad attraktivitet i lantbruksföretagandet.

Gemensamma fiskeripolitiken

**Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING
om fastställande för perioden 2028–2034 av villkoren för
genomförandet av unionens stöd till den gemensamma
fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens
havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och
regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU)
[NRPfonden] (COM/2025/559)**

I och med att Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) föreslås integreras i den nya Nationella och regionala partnerskapsfonden (NRP) från 2028, kommer finansieringen av åtgärder i vattenmiljöer inte längre vara knuten till ett eget sektorsprogram. Det innebär att prioriteringar i Sveriges NRP-plan blir direkt avgörande för om limniska miljöer får fortsatt, och tillräcklig, finansiering.

För att uppfylla Sveriges nationella miljömål, vattendirektivet, habitatdirektivet och klimatmålen krävs fortsatt riktade investeringar i inlandets vattendrag, våtmarker och sjöar. Åtgärdsbehoven i Jämtlands län utgör en betydande del av det nationella behovet. Bara i Jämtlands län finns det exempelvis 3000 km vattendrag som tidigare nyttjats som allmän flottled och cirka 1000 dammar som på olika sätt påverkar konnektiviteten i vattendragen.

Investeringar i dessa miljöer är avgörande för:

- Konnektivitet och ekologisk funktion i avrinningsområden
- Rekrytering av fiskbestånd, inklusive arter med livscyklar i både hav och inlandsvatten
- Klimatresiliens, särskilt genom naturlig vattenreglering
- Vattenförsörjning och flödesutjämning, i ett klimat med ökade översvämnings- och torrperioder
- Biologisk mångfald, där flera av EU:s mest hotade arter är knutna till rinnande vatten

Om limniska åtgärder inte lyfts in som prioriterade investeringskategorier i NRP-planen finns en reell risk att finansiering för vattendragsrestaurering, vandringshinder och fiskeförvaltning minskar kraftigt från och med 2028.

Många länsstyrelser, forskningsaktörer och externa aktörer finansierar idag en stor del av sin naturvårds- och vattenförvaltningsverksamhet via EHFVF-medel, särskilt när det gäller:

- restaurering av vattendrag
- Åtgärder av vandringshinder för ökad konnektivitet
- återställande av lek- och uppväxtområden för fisk

Bara inom Jämtlands län finns sex pågående projekt inom EHFVF just nu, varav Länsstyrelsen driver fyra och organisationen Sportfiskarna två.

Förslag till formulering i NRP-planen

Limniska åtgärder bör inkluderas som ett eget prioriteringsområde inom klimat- och biodiversitetsdelen av NRP, med målet att:

”Återställa hydromorfologisk funktion, stärka ekologisk konnektivitet och förbättra livsmiljöer i inlandets avrinningsområden, som en grund för klimatresiliens, biologisk mångfald och hållbara fiskbestånd.”

Interreg

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) [...] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552)

Interreg är en del av ramverket NRPP, Nationella och regionala partnerskapsplaner för nya programperioden 2028–2034. Förutsättningarna för Interreg är dock tunt beskrivet i förslaget. Ett fortsatt Interregsamarbete kräver därför en regional dialog under hela beslutsprocessen och under den kommande programmeringen av Interreg.

Interreg blir en egen nationell plan med kapitel för de olika geografiska Interregområdena. Från kommissionen sida är förslaget

att Interregprogrammet kan fortsätta geografiskt som i nuvarande programperiod. Skillnaden är att det är uttryckt att det är nationell nivå som ska se över hur medlemsstaten vill organisera Interreg för att sedan fastslå detta i dialog med europeiska kommissionen.

Länsstyrelsen vill trycka på att i utformandet av Interregplanen bör nationell nivå ha ett tätt samarbete med berörda regioner inom programgeografin. Interreg är en gränsregional ansats där det behövs god kännedom om de regionala och lokal förutsättningarna för att skriva och genomföra en relevant Interregplan och kapitel.

Länsstyrelsegemensamt underlag för yttrande

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509

Länsstyrelsen ser positivt på att förordningarna inte är särskilt detaljerade. Det är viktigt att detta hålls i även i de kommande delegerande akterna från Kommissionen och annan lagstiftning. Det gäller även för Sveriges eget arbete med att ta fram förordningar och föreskrifter.

Stödsystemet kan med fördel utvecklas för beredskap och med möjligheter för att kunna justeras under programperioden om det blir omvärldsförändringar som påverkar lantbruket.

Artikel 51.g

Förslaget om mål för handläggningstider för utbetalningar på 80 dagar är en kraftig skärpning gentemot dagens (120 dagar). En nyckel för att det ska vara realistiskt och genomförbart är de obligatoriska förenklade kostnadsalternativen som har stor potential att förenkla för både de som söker stöd och handläggande myndigheter.

En faktor som förlänger handläggningstider idag och orsakar administrativ börda för sökande är det detaljerade redovisningsmaterial som behöver skickas in vid ansökan om

utbetalning. För att kunna åstadkomma verklig förenkling behöver kraven på redovisning kopplat till utbetalning förändras och förenklas. Därför är det särskilt viktigt att beakta sekundärlagstiftningen så att den inte förtar intentionerna i Kommissionens förenklingsarbete.

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM/2025/560)

Förslaget innehåller en hel del stödformer som ska vara obligatoriska för medlemsstaterna. Ett stort antal obligatoriska stödformer kan leda till låga ersättningsnivåer för vart och ett av stöden beroende på hur Sverige väljer att fördela nationellt kuvert eller tillföra nationell medfinansiering. Ett stort antal stödformer innebär även en ökad administration för myndigheterna eftersom fler ärenden behöver handläggas och kontrolleras. Den administrativa bördan för lantbrukarna som söker stöd ökar också med ett större antal stödformer.

Om möjligt bör några föreslagna stödformer vara möjliga att införa först då de har identifierats som lämpliga åtgärder för att möta en medlemsstats utmaningar inom lantbruket. Genom färre stödformer bör medlemsstaten få ett bättre verktyg för att prioritera och fördela stöd till åtgärder som ger tydligast och bäst effekt.

Det är positivt med den tydliga satsningen på generationsskiften för att stimulera alla typer av ägarskiftena, inte bara inom släkten. Målet behöver inriktas på att föryngra och bredda ägandet. Dagens definition av unga lantbrukare behöver ses över när det gäller åldersgränsen.

Artikel 3

Avseende reglerna för förvaltning av gårdar så ser länsstyrelserna behovet av att de krav som går utöver svensk lagstiftning formuleras på ett enkelt och för lantbrukaren tydligt sätt.

Artikel 6

Länsstyrelsen bedömer att nivåerna i förslaget om nedtrappning och stödtak är för lågt satta. Med takbelopp på 100 000 EUR samt nedtrappning på stöd över 20 000 EUR av inkomststödet finns risk

att företagsutvecklingen hämmas och att marker som ligger längre ifrån bruksnsgcentra och har en lägre produktion läggs igen. Det riskerar också att leda till onödig uppdelning av företag, vilket i sin tur riskerar att leda till ökad administration och ökande handläggningstider. Medlemsstaterna bör få möjlighet att sätta egna gränser för tak och trappa. För utpekade grupper så som exempelvis unga, bör det vara möjligt att sätta separata nivåer. Medlemsstaterna bör även ha möjlighet att se till att införandet sker över tid för att inte skapa onödigt tvära kast för företagen.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att undanta pensionärer från möjligheter att söka stöd. Det finns brist på yngre som vill ta över och utveckla företag. Att undanta pensionärer skulle innebära att fler gårdar läggs ned och fler igenvuxna marker i mindre gynnade områden. Lantbruket ska inte behandlas annorlunda än andra branscher när det gäller regler kopplat till företagande kontra pensionsuttag. Fokus bör istället vara aktivt brukande oavsett förutsättningar.

Det är därför önskvärt att undantaget inte blir obligatoriskt utan frivilligt att införa. Om det ändå införs är det bra att det införs senare än 2028.

Artikel 14

Länsstyrelsen bedömer att ett höjt startstöd både vad avser själva stödnivån och den totala budgeten för stödformen är centralt för att stimulera nystartande och övertagande av företag och därmed en ökad och mer robust livsmedelsproduktion.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med enhetschef Malin Rosenquist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Susanna Löfgren, Länsråd medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.